

Список використаних джерел:

1. Уханова Н. С. Правова культура молоді в Україні. *Інформація і право*. № 2 (29). 2019. С. 156-166.
2. Варава І. П., Темченко Я. О., Григоренко М. О. Формування правової культури молоді як суспільно-правова проблема: теоретичний і практичний аспекти. *Молодий вчений*. № 1 (101), січень. 2022. С. 1-4.

*Анна Доценко,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота,
освітньо-професійна програма «Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія»,
Державний заклад «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

Науковий керівник: **Наталія Краснова,**
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки
Державний заклад «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК МЕТОД
УСПІШНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ
ДО НОВОГО КОЛЕКТИВУ ОДНОЛІТКІВ
У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Постановка проблеми. Адаптивні можливості суб'єкта у новому для нього середовищі розглядаються багатьма науками і висвітлюють різноманітні питання: від філософських аспектів (пристосування до просторових та часових змін) до медично-біологічних (дослідження анатомо-фізіологічних змін організму в результаті змін середовища). Прийнято вважати, що адаптація особистості – це цілісний, системний, багатофакторний та багатокритеріальний процес взаємодії індивіда з різноманітними умовами середовища, яке постійно змінюється. В результаті цієї взаємодії у особистості формуються певні адаптаційні реакції як відповідь на зміни цього середовища.

Виклад основного матеріалу. Уявлення про адаптацію, її закономірності та механізми загалом досліджувались Г. Баллом, Ф. Меєрсоном, О. Налчаджяном та ін.; адаптація як форма соціальної

активності особистості розглядалась у роботах В. Семиченко, О. Солодухова та ін.; загальні проблеми соціально-психологічної адаптації особистості присвячено наукові доробки Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Леонтєва та ін.; сучасні підходи до розв'язання проблеми входження учня у новий для нього класний колектив викладені в роботах А. Горбатенка, Я. Коломинського, Г. Чернікова, А. Жмирікова, ін. Однак, аналіз наукової літератури не повною мірою розкриває проблему адаптації дітей у новому для них класному колективі. Що й зумовило вибір теми нашого дослідження.

Однією з важливих умов успішної адаптації є свідома діяльність дітей, яка передбачає безперервний обмін із новим соціальним оточенням. Така діяльність можлива лише за умови усвідомлення себе як суб'єкта такого процесу, бажання стати частиною нового середовища, разом із тим адаптація має відбуватися без втрати власної індивідуальності. Процес адаптації безупинний, оскільки постійно відбувається переключення дитини у сфери діяльності (засвоєння нових видів учбової діяльності), спілкування (розширення, включення нових та незвичних способів його здійснення), самосвідомість (визнання суб'єктом необхідних змін). Соціально-психологічний аспект адаптації, пов'язаний із труднощами засвоєння нових соціальних норм, встановлення і підтримки учнем визначеного соціального статусу в новому колективі, тому вона нерідко ускладнює психолого-педагогічну, оскільки вимагає визначеного переключення уваги з навчання на спілкування, хворобливих переоцінок самого себе [1].

Одним з найважливіших аспектів адаптації є мотиваційно-особистісний, пов'язаний з формуванням позитивних навчальних мотивів і особистісних якостей. Даний аспект можна розглядати як інтегральний, оскільки він передбачає як необхідні умови психолого-педагогічний, соціально-психологічний і деякі інші аспекти адаптації і в свою чергу впливає на їхню успішність. Мотиви визначають і характер адаптації, тобто місце, що займає спілкування в діяльності дитини, особливості його переживань, пов'язаних із соціальним статусом [3].

Соціально-психологічний супровід дітей, що спрямований на забезпечення успішної адаптації дітей до нового колективу однолітків, доцільно проводити в декілька етапів.

Підготовчий етап вміщує: вивчення соціально-психологічних особливостей вихованців (методики психологічного діагностування особистості та сім'ї), соціально-культурного соціально-економічного факторів [2].

Зміст даного етапу адаптації містить у собі формування нової соціальної ролі, сприйняття себе і навколишніх як елементів нового соціального середовища; усвідомлювання належності до даного середовища, ідентифікація із середовищем. На другому етапі (організаційно-діяльнісний) проводиться безпосередня робота з дітьми, яка включає індивідуальні бесіди, тренінгові заняття, спрямовані на розвиток упевненості в собі, вміння співпрацювати в групах, парах, колективі; вирішення соціально-педагогічних ситуацій спеціальні ситуації, які формують певні знання, навички, переконання; використання елементів диспуту, фокус-групової методики, рольових ігор, створення та обговорення реальних життєвих ситуацій, спільний критичний аналіз поведінки, систематизації, узагальнення, моделювання явищ, процесів; використання ігротерапії. Все це сприяє налагодженню теплих, довірливих стосунків між однолітками та запобігає виникненню безконфліктних ситуацій. Третій, аналітико-корекційний етап присвячено консультаційним порадам щодо необхідної дитині допомоги.

Висновки. Результатом визначеної соціально-педагогічної діяльності є, перш за все, підтримка дитини у вигляді кураторства, тимчасова допомога, яка з часом переходить у самопомогу через підтримку, яку на початкових етапах надає фахівець з соціальної роботи.

Список використаних джерел:

1. Підчасов Є. В. Теоретичний аналіз основних підходів до проблеми адаптації особистості в психології. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г Сковороди*. 2012. Вип. 42 (1). С. 179-193.
2. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навч.-метод. посіб. / Андрєєнкова В. Л. та ін. Київ: Агентство Україна, 2015. 175 с.
3. Ткачишина О. Р. Соціально-психологічна адаптація особистості як невід'ємна складова її соціалізації. Київ, 2006. Т. VIII. Вип. 1. С. 341-348.